

Kinderrechtencommissariaat stelt nieuw jaarverslag voor

Kinderrechten vragen verscherpte focus Steeds meer heen-en-weerkinderen

Het jaarverslag 2010-2011 van het Vlaams Kinderrechtencommissariaat toont dat het beleid op sommige vlakken vooruit gaat. Dat er nog werk is? Ja zeker, migratie, scheiding, hulpverlening: het zorgt steeds vaker voor heen-en-weerkinderen. Met belangrijke gevolgen voor hun rechten en welzijn. Ze zijn te vaak een speelbal door een beleid dat tekortschiet of door volwassenen die te weinig het belang van kinderen voor ogen houden.

In 2010-2011 klaagden 1077 individuele melders onrecht aan tegenover kinderen en jongeren. Ouders en familieleden kloppen het vaakst aan bij de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat (503). Een derde van meldingen komen van kinderen en jongeren zelf. Verder komen er vooral meldingen van praktijkwerkers zoals hulpverleners, onderwijzers en verontruste burgers.

Heen en weer tussen instellingen

Het zorgaanbod schiet tekort. Er zijn hiaten. Kinderen en jongeren met specifieke zorgnoden in combinatie met zware gedragsproblemen krijgen moeilijk of geen toegang tot het hulpaanbod. Daardoor doorlopen die kinderen een volledige hulpcarousel om te stranden bij het volwassenenaanbod of in een gemeenschapsinstelling. Of ze belanden weer thuis waar hun ouders de specifieke zorg niet kunnen bieden. Ze worden voortdurend heen en weer geslingerd van de ene zorgplek naar de andere.

Nergens welkom

Het gezin van Wouter is ten einde raad. Wouter is 16, heeft autisme, ernstige gedrags- en psychische problemen. Heel wat deskundigen probeerden al een diagnose te stellen. De variatie in diagnoses is ondertussen schrikwekkend. Wouter thuis opvangen kan niet meer. Deskundigen raden dat zelfs af. [Al zes jaar wordt Wouter doorverwezen van de ene instelling naar de andere.](#) Overal wordt hij na een paar maanden uitgewezen. Hij past niet in de leefgroep, zijn problematiek is te zwaar, zijn agressieve uitvalen bedreigen medewerkers en andere bewoners. Zelfs in het gespecialiseerde aanbod van de forensische kinderpsychiatrie kan Wouter niet terecht. Hij heeft nog geen misdrijf gepleegd. Bij gebrek aan een gepast aanbod komt hij uiteindelijk terecht in een gesloten gemeenschapsinstelling. Ook daar komt de opname tot een einde. [Noodgedwongen moet Wouter terug naar huis.](#) Zijn ouders krijgen de boodschap dat dat erg gevaarlijk is, want Wouter is ondertussen helemaal gedesoriënteerd. Er komt zes uur thuisbegeleiding per week. De ouders sturen de jongere kinderen voor hun eigen veiligheid op internaat. Vader gaat deeltijds werken. Familie en vrienden worden ingeschakeld om mee toezicht te houden. In afwachting van wat?

Dan maar naar de gemeenschapsinstelling

Dries is 15 en heeft een lichte mentale beperking. Op school en thuis loopt het mis en de ambulante thuiszorg bereikt zijn grenzen. Het gezin van Dries kan niet meer inspelen op zijn noden. Zijn ouders zijn zelf hulpbehoevend. Een residentiële opname is dringend. Hij wordt [georiënteerd naar een MPI](#), maar er is nergens plaats. Vanwege de problematische opvoedingssituatie plaatst de jeugdrechter Dries [noodgedwongen in een gesloten gemeenschapsinstelling](#). Die instelling is verplicht om Dries op te nemen, maar biedt niet de zorg die Dries nodig heeft. Zowel de jeugdrechter als de voorziening geven aan dat dit geen gepast zorgaanbod is voor de jongen. In afwachting van een geschikt aanbod zit Dries al maanden in de gesloten instelling.

Dan maar naar het volwassenenaanbod

De 13-jarige Tarik wordt na een incident uit zijn MPI gezet. Het MPI eist een duidelijke diagnose van zijn problematiek vóór ze hem weer aanvaarden in de leefgroep. De jongen staat onder toezicht van de jeugdrechter. Omdat er in de [kinderpsychiatrie voor hem geen geschikte plaats](#) te vinden is, wordt hij [op een afdeling voor volwassenen geplaatst](#). Die 'tijdelijke' oplossing sleept nu al drie maanden aan. Zijn ouders zien wanhopig hoe hij er mag roken, in contact komt met drugsverslaafden, en geen begeleiding krijgt voor zijn schooltaken.

Het Kinderrechtencommissariaat dringt aan om voorbij het bestaande hulpverleningsaanbod te denken en te handelen. Sommige kinderen passen niet in het bestaande aanbod of de aanbieders kunnen het zich veroorloven om selectief te zijn in welke kinderen ze wel of niet opnemen. Daarnaast zijn er 'de' wachtlijsten. Hoe ernstig kunnen we de wachtlijsten nog nemen als we merken dat veel kinderen niet op hun plaats zitten? Is dat geen vicieuze cirkel? Ook de wachtlijsten tussen ambulante hulp en residentiële hulp houden elkaar in stand.

Heen en weer in een machtsspel van ouders

Door onwil van ouders om mee te werken of samen te werken gaan sommige kinderen nog altijd naar twee scholen of kunnen ze niet langer meedoen met hun gewone vrijetijdsactiviteiten. Kinderen zitten gewrongen in een heen-en-weermachtsspel tussen hun ouders. Dat gaat zelfs zover dat sommige kinderen daardoor geen hulp krijgen. Want als een van de ouders niet meewerkt of toestemt, krijgen kinderen vaak geen hulp. Hulpverleningsdiensten of individuele hulpverleners weigeren begeleiding op te starten. Het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg kan dan geen hulp bieden aan de jongere zelf. Dat fenomeen duikt ook op in de niet rechtstreeks toegankelijke geestelijke gezondheidszorg.

Hulp uitgesteld tot jeugdrechter in beeld komt

De vader van de 13-jarige Amber vertelt dat hij met zijn ex-vrouw verward zit in een vechtscheiding. Zijn ex-vrouw weigert de verblijfsregeling na te leven waardoor hij zijn dochter een jaar niet kon zien. Het kwam nooit tot een correctionele veroordeling, waardoor zijn ex-partner een gevoel van straffeloosheid kreeg. Voor de rechtbank kon de verblijfsregeling niet aangepast worden want het was niet genoeg bewezen dat de omstandigheden veranderd waren. Ondertussen gaat het met de dochter de verkeerde kant uit. Ze rebelleert en kan de invloed van moeder niet meer aan. Het meisje heeft hulp nodig. Vader zegt dat hij alles geprobeerd heeft: [het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, het CAW, Comité voor Bijzondere Jeugdzorg en scheidingsbemiddeling](#). Maar [overal kreeg hij hetzelfde te horen: als moeder niet meewerkt of geen toestemming geeft, kan er geen hulpverlening opgestart worden](#). Ondertussen is de situatie ontaard en ging ze naar de jeugdrechtbank vanwege de problematische opvoedingssituatie. Vader klaagt dat het systeem voor justitie en hulpverlening tekortschiet omdat de twee ouders akkoord moeten gaan met een hulpverleningsinterventie.

Het Kinderrechtencommissariaat roept ouders opnieuw op om de onderlinge twistpunten opzij te schuiven en te handelen in het belang van de kinderen.

De medewerking van de kinderen zelf blijkt in de praktijk minder belangrijk. Zo klagen kinderen dat de 'hulpverleningsmachine' vaak alleen maar de wens van de ouders volgt. Op vraag van de ouders en tegen de wil van het kind: heen en weer verhuisd. Het geplaatste kind wordt terug naar huis

gestuurd terwijl het uitdrukkelijk aangeeft dat het daar niet klaar voor is. Of het wordt in een instelling geplaatst terwijl het zich goed voelt bij oma en opa.

Van instelling tegen wil in terug naar huis

Fatiha is 10 en verblijft in een kleinschalige instelling. Ze is er tevreden. Ze werd er geplaatst omdat haar moeder verslaafd is en geweld gebruikte. De consulent van de jeugdrechtbank informeert de instelling dat Fatiha na de zomervakantie weer naar huis moet. Haar moeder zou 'clean' zijn en er is geen gevaar meer voor haar welzijn. Moeder vraagt ook uitdrukkelijk om haar kind weer bij haar te hebben. [Fatiha en de begeleiders hebben hun twijfels](#) over de positieve veranderingen van moeder. De bezoeken lopen nog altijd problematisch en Fatiha is nog nooit op bezoek geweest naar huis. De overgang is te bruusk. Toch wordt de plaatsing stopgezet. Fatiha vraagt de ombudsdienst om te beletten dat ze weg moet uit de instelling.

Van grootouders naar instelling

Een paar jaar geleden vroeg de jeugdrechter de grootouders van de 9-jarige Jason of zij [voor hun kleinzoon wilden zorgen](#). Moeder kon de zorg voor het kind niet aan en toonde zich weinig betrokken. Jarenlang komt moeder alleen maar sporadisch op bezoek en toont ze weinig belangstelling voor haar kind. Jason heeft nooit een band met zijn moeder kunnen opbouwen. Jason is ondertussen erg gehecht aan zijn grootouders en dat zorgt steeds meer voor conflicten met moeder. Moeder vraagt de consulent om Jason in een instelling te plaatsen. [Zonder Jason of zijn grootouders daarin te horen, adviseert de consulent een herziening van de plaatsing](#). Jason is helemaal overstuurd en kwaad op zijn moeder. Jason zit nu in een instelling en moeder is nog maar één keer op bezoek geweest. Hij weigert nu elk contact met haar.

Het Kinderrechtencommissariaat erkent dat het niet gemakkelijk is om in complexe situaties een goede afweging te maken. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt de verwijzende instanties om bij de aanpassing van een plaatsingsmaatregel ernstig te overwegen welk hulpaanbod het best aansluit bij de noden van het kind en de stem van het kind zelf ernstig te nemen.

Heen en weer tussen landen

Een bijzondere groep jongeren trekt binnen de EU van het ene land naar het andere. Europese regelgeving en nationale richtlijnen maken vrij verkeer en een legaal verblijf van kinderen uit de EU in België mogelijk. Maar ook kinderen uit EU-landen zijn soms op de vlucht en even 'niet-begeleid' als minderjarigen uit niet-lidstaten. Alleen hebben ze geen recht op een voogd. De praktijk laat zien dat kinderen daardoor aan hun lot overgelaten worden. Er is niemand die deze minderjarigen volgt en steunt in hun traject en verblijf in België. Sommige minderjarigen worden het land uitgezet zonder dat er iemand toekijkt en waakt over hun belangen.

Pas geboren zonder voogd

Yana werd geboren in een Vlaams ziekenhuis. Mama is Bulgaars, papa onbekend. Kort na de bevalling verdwijnt de moeder. Yana blijft alleen achter in het ziekenhuis. Haar moeder wordt sporadisch gesignaleerd in België, maar neemt met niemand contact op over haar dochter. Het meisje wordt toevertrouwd aan het OCMW. Yana is nu anderhalf en woont in een pleeggezin. Toen het meisje medische zorg nodig had, werd vastgesteld dat allerlei zaken niet in orde zijn, zoals de geboorteaangifte. Doordat de moeder bekend is en afkomstig uit een land van de Europese Unie, kreeg Yana geen voogd toegewezen om haar belangen te verdedigen. Dat maakt haar situatie in ons land erg precair. Het is nu zoeken naar een juridische manier waarop er een voogd aangesteld kan worden die de zorg voor Yana kan opnemen en haar kan vertegenwoordigen in burgerlijke handelingen. Tot dan heeft niemand ouderlijk gezag over dit meisje en heeft ze geen identiteit en nationaliteit.

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt dat ook 'niet-begeleide' minderjarigen uit de EU recht hebben op een voogd.

Maar ook niet-begeleide minderjarigen (uit niet-EU-landen) die erkend vluchteling zijn of een subsidiaire bescherming krijgen, belanden soms op straat. Ze moeten weg uit het lokaal opvanginitiatief omdat ze niet langer asielzoeker zijn. Een normale situatie: je wordt erkend en je begeleiding valt weg? Je vond huisvesting in een opvanginitiatief en je belandt op straat?

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt extra maatregelen voor deze groep minderjarigen zoals: wettelijk recht op huursubsidie, een installatiepremie en toegang tot sociale huur, recht op leefloon, uitbreiding van de minderjarigenwerking in de onthaalbureaus en inspanningen voor studiefinanciering.

Einde bericht

Informatie of een interview met de kinderrechtencommissaris?

Hilde Cnudde, communicatieverantwoordelijke

Hilde.cnudde@vlaamsparlement.be

Direct: 02-552 41 06

Algemeen: 02-552 98 00

Mobiel: 0473-98 04 09

Over de toekomst van het Kinderrechtencommissariaat

Het Kinderrechtencommissariaat komt uit een bijzonder woelige periode. Het was de laatste maanden in gevaar, misschien wel omdat het soms een gevaarlijk Kinderrechtencommissariaat is. Vandaag staan we hier, kort nadat het Vlaams Parlement zijn vertrouwen in ons bevestigde. De laatste maanden dachten we na over hoe we onze opdrachten nog sterker en duidelijker vorm kunnen geven. Niet uit schrik, maar uit overtuiging. Niet solo, maar in samenspraak met partners uit het jeugd- en kinderrechtenveld en met het Vlaams Parlement.

Het Kinderrechtencommissariaat verscherpt de focus. Het zet voortaan maximaal in op detecteren, signaleren en adviseren om de maatschappelijke en juridische positie van kinderen en jongeren in Vlaanderen te versterken. Dat betekent dat we met onze ombudsdienst – die in de loop van 2012 een nieuwe naam krijgt – mikken op kinderen en jongeren zelf en dat we onze contacten met middenveldorganisaties sterker uitbouwen. Het betekent ook dat we streven naar een duidelijke inbedding van het Kinderrechtencommissariaat in het Vlaams Parlement. Daarvoor gaan we signalen frequenter laten doorstromen naar de verschillende commissies in het parlement. Daarvoor gaan we ook explicieter samenwerken met De Kracht van je Stem. Dat zal kinderrechteneducatie steviger verankeren in de educatieve werking van het parlement. Tegelijk streven we ernaar om in de verschillende parlementaire commissies kinderen en jongeren zelf een meer zichtbare plek te geven. Vanzelf betekent dat ook dat we minder gaan inzetten op advies op basis van grootschalig onderzoek of op de organisatie van grote publieksevenementen.

Over het Kinderrechtencommissariaat

Het Kinderrechtencommissariaat is opgericht door het Vlaams Parlement en ziet toe op de naleving en verdere toepassing van het kinderrechtenverdrag.

Het Kinderrechtencommissariaat:

- onderzoekt en behandelt klachten over schendingen van kinderrechten
- informeert en sensibiliseert het grote publiek over kinderrechten
- adviseert het beleid en in het bijzonder het Vlaams Parlement.